

PÄÄKIRJOITUS

Etuoikeutetun elämointiä

Kirjoittaessani tätä Yhdysvalloissa palaa. Poliisien murhaaman mustan miehen kuoleman jälkimainingeissa kansa on valloittanut osia kaupungeista, poliisien päälliköitä on eronnut ja alaisia erotettu, ja kokonaisia poliisivoimia on lakkautettu. Levottomuudet alkoivat aikana, jolloin koronavirus on runnellut maan taloutta ja erityisesti vähempiosaisten mahdollisuuksia. Samaan aikaan yhteiskunnan kerroksellisuutta korostaa pörssikurssien nousu ja erityisesti presidentin autoritaarisuus ja välinpitämättömyys köyhien hädälle. Ei siis ihme, että George Floydin kuolema toimi kipinästä kuivassa pölyssä. Pahoinvointi ja epätasa-arvo roihahtavat esiin.

Samaan aikaan meillä koronaviruksen tartunnat vähenevät, ja asetumme lähes normaaliin juhannuksen viettoon kukin tahollamme. Asummehan maassa, joka on monin mittarein tasa-arvoinen ja onnellinen ja antaa mahdollisuuksia tasaisesti kansalaisilleen. Mutta onko tämä vain harha, joka häikäisee keskikesän aurinkona silmiäni? EU:n perusoikeuksien viraston tutkimuksen mukaan (EU-MIDIS II 2018) Suomessa 63 prosenttia tummaihoisista on kokenut rasistista syrjintää ja 14 prosenttia rasistista väkivaltaa. Luvut ovat tutkittuista 12 maasta korkeimmat. Olenkin viime päivinä lukenut uutisvirrastani siitä, kuinka ”afrikanenglanti” ei ole yhtä hyvää kuin... no, suomalainen rallienglanti. Tai kuinka nimi voi olla este työn saannille. Vaikka sitten puhuisi täydellistä suomea ja kantaisi syntymästään asti maan passia. Eikä tarvitse kovin kauas poliittisellakaan kentällä katsoa, nähdäkseen suoraa rasistista puhetta kansakunnan kaapin päältä.

#BlackLivesMatter on Yhdysvalloissa voimissaan, sillä siellä elämän katkeaminen yhteiskunnan rakenteissa on oikea uhka. Meillä onneksi ongelma ei ole samalla tasolla, sillä maassamme harva vähemmistön edustaja on hengenvaarassa. Se ei tarkoita sitä, ettei ongelmaa ole. Jos emme muuta yhteisöämme sellaiseksi, joka antaa samat mahdollisuudet kaikille jäsenilleen, voimme odottaa tule-

vaisuudessa jalkoihin jääneiltä katkeruutta ja vihaa etuoikeutettuja kohtaan. Etuoikeutensa menettäminen ei ole oikeuksien polkemista, vaan reilun yhteiskunnan rakentamista. Sama keskustelu on aiemmin käyty Suomessa jo suomenkielisyyden, sukupuolen ja osin myös seksuaalisen suuntautumisen kohdalla. Ja vaikka naisten tai sukupuolivähemmistöjen yhteydessä on aikaista väittää, että ongelmat olisivat ohi, vielä pahemmin asia on kesken tummaihoisten, maahanmuuttajien tai alkuperäiskansojen kohdalla.

Tiedemaailmassa tätä ongelmaa näkee vähemmän, ja työyhteisö on selkeästi moninaisempi. Ongelma on kuitenkin yliopistossakin olemassa, kuten Students of Colorin ulostulo keväällä (Yle uutiset 2020) osoittaa. Värilliset opiskelijat kohtaavat arkipäivän rasismia, eikä tasa-arvoasioista vastaava vararehtori edes ole tietoinen ilmiöstä. Rasismi on siis rakenteissa, minkä voi lukea tämänkin lehden rivien väleistä – kirjoituksista vastaavat valtavalla enemmistöllä etuoikeutetussa asemassa olevat. Olemme tietyllä tapaa suunnannäyttäjän asemassa globalisoituvilla työmarkkinoilla. Toivonkin, että teemme kaikki osamme rakentaaksemme yhteisöistämme aidosti tasa-arvoisia. Minä voin kirjoittaa pääkirjoituksen tästä, mitä sinä voit tehdä?

Lähdeluettelo:

EU-MIDIS II, 2018. Second European minorities and Discrimination Survey: Being Black In the EU. European Union agency for Fundamental Rights. 80 s. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-being-black-in-the-eu_en.pdf [19.6.2020]

Yle uutiset, 13.1.2020. “Luennoilla kuulee rasistista kieltä” – Joukko opiskelijoita kyllästyi yliopiston syrjivään kulttuuriin ja perusti opiskelijajärjestö Students Of Colourin <https://yle.fi/uutiset/3-11142191>

SAMPPA MÄKELÄ

Kirjoittaja on Geologin päätoimittaja